

[Første næstformand]

Redegørelsen vil komme til forhandling onsdag den 24. maj 1989.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 17/5 89 om forsøgsudsætning af gensplejsede sukkerroer efter lov om miljø og genteknologi.

(Redegørelse nr. R 22).

Miljøministeren (Lone Dybkjær):***1. Indledning***

Med denne redegørelse får Folketinget lejlighed til – i overensstemmelse med tilsagnet fra den tidligere miljøminister – med udgangspunkt i en konkret ansøgning at drøfte de principielle aspekter ved udsætning af gensplejsede organismer i miljøet.

Der tages hermed hul på en ny udvikling, som indebærer en række muligheder, men måske også nogle risici. Udviklingen skal derfor følges nøje, og det er vigtigt, at der løbende sker en bred orientering og debat om genteknologiens muligheder og konsekvenser.

Set i et større perspektiv står vi på tærsklen til en ny udvikling, som kan betyde en teknologisk og økonomisk ændring af stor betydning for Danmark.

De nye genteknologier indebærer muligheder for at erstatte den traditionelle kemiske industri med en ny, mere miljørigtig bioindustri uden de miljøproblemer, som vi kender alt for godt.

Rigtigt anvendt kan genteknologien være med til at fremme en industri med en mere bæredygtig udvikling. Derfor er det min indstilling at give tilladelse til den konkrete ansøgning, fordi vi har en klar interesse i, at dansk industri under miljømæssigt forsvarlige vilkår er med i denne udvikling. Ellers sker den blot andre steder – uden at vi fra dansk side har indflydelse herpå.

Selv om genteknologien rummer mange positive muligheder, skal man dog ikke glemme, at der kan være negative konsekvenser ved teknologien. Men det er en problemstilling, som også findes ved anvendelsen af andre teknologier, og som vi skal gøre op med ved hjælp af viden, oplysning og sund fornuft.

Dette er baggrunden for, at jeg i det kommende halve år dels med Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg, dels med andre vil drøfte, om debatten gennem etableringen af et miljøetisk råd vil kunne tilføjes en ny dimension, som betyder en bedre klargøring af miljøproblemernes økologiske, sociale og etiske dimension.

Dette fører også til overvejelser om behovet for at placere gensplejnings- og bioteknologi-debatten i en bredere naturmæssig og etisk sammenhæng, f.eks. gennem en international naturrettighedserklæring, som kunne tage sigte på artsbeskyttelse som en nødvendig del af Jordens hukommelse. Gensplejsning og bioteknologi bør i hvert fald ikke handle om, at vi kan erstatte kendte eller forsvundne arter med nye. Vore følelser og frygt over for det nye har selv sagt også deres berettigelse. Men det er vigtigt at få adskilt, hvor meget af disse følelser der skyldes erfaringer med den gamle teknologi, og hvor meget der skyldes manglende viden og forståelse for den nye teknologi.

Jesper Jensen har udtrykt det i følgende digt:

»Tag jer i vare
når nogen kommer og vil sætte følelsen
op imod fornuften.

Følelser kan være
fornuftige og ufornuftige
bekæmp ufornuftige følelser.

Fornuft kan være
følsom eller ufølsom
bekæmp ufølsom fornuft.«

2. Baggrunden for redegørelsen

Den 27. december 1988 indsendte De Danske Sukkerfabrikker A/S en ansøgning om tilladelse til udsætning i 1990 af to typer gensplejsede sukkerroer på et forsøgsareal ved Holeby på Lolland.

Den ene type sukkerroe er resistent mod ukrudtsmidlet glyphosat (Roundup), den anden type er resistent mod en virussygdom (Rhizomania).

Ifølge § 11 i lov om miljø og genteknologi er udsætning imidlertid ikke umiddelbart tilladt, men kræver godkendelse.

De Danske Sukkerfabrikkers ansøgning er på denne baggrund blevet vurderet i relation til de sundheds-, miljø- og naturmæssige forhold,

[Miljøministeren]

og jeg er på grundlag af denne vurdering indstillet på at meddele virksomheden godkendelse til en forsøgsudsætning af gensplejsede sukkerroer i 1990 som ansøgt på en række nærmere præciserede vilkår.

Udsætningsbestemmelsen i genteknologiloven afspejler den særlige opmærksomhed, som både videnskabeligt og i befolkningen har været rettet mod udsætning af gensplejsede organismer i miljø og natur såvel i Danmark som i udlandet. Den tidligere miljøminister gav derfor ved lovens vedtagelse tilsagn om en redegørelse til Folketinget, inden den første tilladelse til udsætning blev givet.

3. Ansøgning fra De Danske Sukkerfabrikker

Formålet med ansøgningen fra De Danske Sukkerfabrikker er at få tilladelse til forsøgsudsætning af gensplejsede sukkerroer, således at det kan vurderes, hvorvidt gensplejsede sukkerroer kan indgå i og forbedre firmaets nuværende forædlingsprogrammer.

De Danske Sukkerfabrikker vil ved gensplejsning indsætte arvemateriale, der gør sukkerroer resistente over for enten ukrudtsmidlet glyphosat (handelsnavn Roundup) eller virus sygdommen Rhizomania. Ud over dette bliver der indført andet arvemateriale, der sørger for, at ovennævnte arvematerialer fungerer i sukkerroer.

De Danske Sukkerfabrikker ansøgte i første omgang om tilladelse til at udsætte sukkerroer, der ikke skal blomstre på marken. Hvis der dannes blomsterstængler hos nogle af planterne, fjernes disse inden blomstring. Herved forhindres spredning af pollen og frø. De Danske Sukkerfabrikker har senere ønsket at udvide ansøgningen, således at der også skal udsættes sukkerroer, som skal blomstre på marken. Disse planter vil dog under blomstring være overdækket af telte (parkrydningstelte), således at spredning af pollen og frø også her forhindres.

4. Generelle principper for udsætning

På nuværende tidspunkt er der international enighed om at anvende 3 principper for vurdering af udsætningsforsøg. Disse er formuleret af OECD.

Det er for det første en trinvis udsætningsprocedure, således at den genteknologisk ændrede organisme først afprøves under fysisk in-

deslutning i drivhus eller laboratorium, dernæst frilandsforsøg på et begrænset areal og herefter afprøvning på et større areal, eventuelt udført på forskellige lokaliteter. Herefter kan den bruges i landbruget som almindelig afgrødeplante. For hvert af disse trin indsamles viden om den gensplejsede organisme, og det vurderes herudfra, om det er miljømæssigt forsvarligt at gå videre til næste trin.

Det er for det andet en sag-til-sag-vurdering, således at der foretages en konkret vurdering af de enkelte sager. Dette begrundes med den begrænsede viden, der foreligger vedrørende udsætning af gensplejsede organismer, hvilket på nuværende tidspunkt vanskeliggør generelle regler for vurdering af udsætningssager.

Det er for det tredje en inddragelse af den store viden, der allerede nu foreligger om ikke gensplejsede organismers påvirkning af sundhed og miljø, ved vurderingen af de konkrete udsætnings-sager.

Herudover anbefaler OECD, at der igangsættes forskning, således at udsætningsforsøgene bedre kan følges og forudsiges.

5. Den trinvis fremgang i udsætningsforløbet

Med ansøgningen er De Danske Sukkerfabrikker i deres forskningsproces nået frem til en afprøvning af gensplejsede planter i frilandsforsøg på et begrænset areal. Inden disse frilandsforsøg kan gennemføres i 1990, har De Danske Sukkerfabrikker planlagt en række forsøg i 1989 under fysisk indeslutning i drivhus, laboratorium og vækstkamre. Der vil endvidere ske en afprøvning af teltenes evne til at tilbageholde pollen.

Forsøgene skal danne grundlag for sammenligninger mellem de gensplejsede og de oprindelige sukkerroer. Forsøgene skal vise, om de gensplejsede sukkerroer som følge af gensplejsningen har erhvervet egenskaber, som afgørende ændrer planternes morfologiske (udseendemæssige) og fysiologiske egenskaber og derigennem deres økologi. De indesluttede forsøg gennemføres både med vegetative (ukønnede) planter og med planter, som ved kuldebehandling bringes til at gennemleve en kønnet fase med blomstring og frøsætning.

På friland i 1990 har De Danske Sukkerfabrikker planlagt en udsætning af gensplejsede planter, som alene gennemlever en vegetativ fase, samt udsætning af et mindre antal planter,

[Miljøministeren]

som i telte gennemlever en fase med blomstring og frødannelse.

1990-forsøgene, og her i særdeleshed de blomstrende planter, skal give mulighed for sammenligning af de gensplejsede og de oprindelige sukkerroers egenskaber under så naturlige vækstbetingelser som muligt, samtidig med at teltene sikrer mod spredning af pollen fra planterne.

I 1991 eller senere må det forventes at De Danske Sukkerfabrikker ønsker at gå et trin videre med en afprøvning på et større areal, evt. på flere lokaliteter. Inden de gensplejsede planter dernæst kan markedsføres til landbrugsmæssig brug, vil De Danske Sukkerfabrikker lade planterne indgå i deres almindelige forædlingsprogram.

Planterne vil endvidere inden markedsføring gennemgå statens treårige sortsafprøvningsprogram med undersøgelse af deres dyrkningsmæssige egenskaber.

En større udbredelse af de gensplejsede sukkerroer i det danske agerland må derfor forventes at ligge adskillige år ude i fremtiden.

Set i denne sammenhæng falder De Danske Sukkerfabrikkers konkrete udsætningsansøgning i tråd med OECD's anbefalinger om en trinvis fremgangsmåde.

Det langstrakte forløb, som den normale forædlingsproces sædvanligvis har, giver endvidere mulighed for, at også OECD's øvrige principper om en grundig sundheds- og miljømæssig vurdering kan tilgodeses i forbindelse med projektets udvikling.

De planlagte drivhusundersøgelser, som De Danske Sukkerfabrikker gennemfører i 1989, skal bruges til at vise, om der mod forventning skulle fremkomme egenskaber, som ændrer sukkerroens økologi.

Det skal understreges, at ovennævnte vurdering kun tager hensyn til danske natur- og miljøforhold. Vurderingen kan derfor ikke anvendes i lande med andre økologiske forhold end de danske.

6. Den miljømæssige vurdering

Den miljømæssige vurdering inddrager dels økologiske aspekter, herunder muligheden for negative effekter på natur og miljø, dels mulige toksikologiske forhold ved det indsatte arvemateriale og endelig en beskrivelse af ukrudtsmidlet.

Sagens forberedelse har været koordineret af Levnedsmiddelstyrelsen.

Skov- og Naturstyrelsen har vurderet de økologiske aspekter, Levnedsmiddelstyrelsen har vurderet de toksikologiske aspekter, og endelig har Miljøstyrelsen vurderet ukrudtsmidlet efter lov om kemiske stoffer og produkter.

Økologi

Til vurderingen af de økologiske konsekvenser ved udsætning af gensplejsede sukkerroer har Skov- og Naturstyrelsen inddraget viden om de ikke gensplejsede sukkerroers økologi og biologi. Denne viden kan i stort omfang fortælle om, hvorvidt de gensplejsede sukkerroer har mulighed for at overleve i naturen.

Det er karakteristisk for den ikke gensplejsede sukkerroes forekomst i den danske natur, at selv om den spredes bort fra marker, hvor den dyrkes, er den ikke varigt i stand til at etablere sig i naturen. De egenskaber, der ønskes indsat i sukkerroen, skønnes ikke at give de gensplejsede sukkerroer øget etableringsevne. Det må derfor konkluderes, at der ikke vil være problemer med etablering i naturen, såfremt de gensplejsede sukkerroer ikke har erhvervet andre egenskaber, end hvad de indsatte gener i sig selv medfører.

Sukkerroen kan krydses med den vilde strandbede. Til brug for vurderingen af overførsel af gensplejsede egenskaber fra sukkerroen til strandbeden foreligger der dog ingen systematiske undersøgelser over hyppigheden af krydsninger mellem strandbeden og sukkerroen, men det vides, at krydsninger forekommer, om end med lav hyppighed.

De egenskaber, man ønsker at indsætte i sukkerroerne, skønnes ikke at give strandbeden særlige fordele under naturlige forhold.

Det skønnes derfor, at den samlede risiko for negative virkninger på natur og miljø ved en sådan indkrydsning er så lille, at den ikke berettiger et krav om, at der i det aktuelle tilfælde iværksættes et meget omfattende forsøgsarbejde om konsekvenser af en eventuel indkrydsning af de omhandlede gener i den vilde strandbedepopulation.

Toksikologi

Ved gensplejsningen med resistens mod Roundup får sukkerroerne tilført endeven til at producere et enzym, som kun i begrænset om-

[Miljøministeren]

fang afviger fra et enzym, som sukkerroer producerer i forvejen. Der er efter Levnedsmiddelstyrelsens opfattelse ikke grundlag for at antage, at dette skulle give de gensplejsede planter andre egenskaber end resistens over for ukrudtsmidlet.

Det indsatte arvemateriale for resistens over for virus sygdommen Rhizomania vil få de gensplejsede sukkerroer til at producere et protein, som ikke findes i sukkerroer i Danmark. Proteinet findes derimod i Rhizomania-inficerede sukkerroer i lande, hvor viruset naturligt findes.

Ud fra den konkrete konstruktion vurderes det som udelukket, at der kan ske dannelse af funktionsdygtig virus som følge af det indsatte virusarvemateriale, idet dette kun udgør en lille del af virusets totale arvemateriale.

Det øvrige indsatte arvemateriale vil efter Levnedsmiddelstyrelsens vurdering ikke kunne give anledning til dannelse af stoffer, som er toksikologisk betænkelige.

Denne vurdering er bl.a. begrundet i det forhold, at et af de nye genprodukter findes tilsvarende naturligt i dyr og mennesker. De andre genprodukter, der ligeledes stammer fra mikroorganismer, vides ikke at give disse mikroorganismer toksiske egenskaber.

Den benyttede metode til indførelse af arvemateriale vurderes som meget pålidelig, og der er ikke observeret uønskede eller uventede egenskaber ved denne metode i forbindelse med gensplejsning på andre planter.

Anvendelse af ukrudtsmidlet

Miljøstyrelsen har på baggrund af lov om kemiske stoffer og produkter vurderet de eventuelle miljømæssige virkninger af den nye anvendelsesmulighed for ukrudtsmidlet Roundup i sukkerroedyrkingen.

Miljøstyrelsen oplyser, at Roundup skal revurderes og have fornyet godkendelse i overensstemmelse med ændringen af forsøgsmæssig og generel brug i sukkerroer. Miljøstyrelsen har modtaget en sådan ansøgning om revurdering af Roundup.

På baggrund af ansøgningen konkluderer Miljøstyrelsen, at Roundup ikke har kræftfremkaldende eller skadelig virkning på forplantning hos mennesker eller dyr, ligesom midlet vurderes som vidtgående ugiftigt bortset fra virkningen på ukrudtet. Der er endvidere ik-

ke risici for nedsivning af sprøjtemidlet eller rester herfra. Den samlede vurdering er derfor, at Roundup ikke giver anledning til betænkeligheder ved foreskrevet brug.

Miljøstyrelsen skønner ligeledes, at det samlede sprøjtemiddelforbrug ikke vil blive væsentligt ændret ved overgang til anvendelse af Roundup i sukkerroer, hverken hvad angår mængde eller behandlingshyppighed.

Set på baggrund af den nuværende, meget intensive ukrudtsbekæmpelse i roemarker finder Miljøstyrelsen og Danmarks Miljøundersøgelser ikke grund til at antage, at udskiftning af de i dag anvendte ukrudtsmidler med Roundup vil resultere i yderligere forandringer i agerlandets flora og fauna.

Det skal dog nævnes, at situationen selvfølgelig vil være en anden, hvis roearealets størrelse markant forøges eller der med gensplejsningsteknikken åbnes mulighed for at anvende midlet på kornafgrøder. Sådanne øgede anvendelsesmuligheder ligger imidlertid helt uden for den foreliggende ansøgning fra De Danske Sukkerfabrikker, hvorfor der ikke er anledning til sådanne betænkeligheder i forbindelse med denne forsøgsudsætning.

7. Landbrugsmæssige hensyn

I forbindelse med sagsbehandlingen er der indhentet en udtalelse fra Landbrugsministeriet. Landbrugsministeriet har udtalt følgende:

»Landbrugsministeriet har baseret sin vurdering på en udtalelse fra Statens Planteavlsvorsøg.

Det anføres som generelt for brugen af sprøjtemidler, at der ved længere tids ensidig anvendelse af et bestemt ukrudtsmiddel kan ske en naturlig udvælgelse og opformering af en bestand af ukrudtsplanter, der ikke er følsomme over for ukrudtsmidlet.

Men da der i Danmark oftest er 3-5 år mellem dyrkning af sukkerroer på samme areal, konkluderer Statens Planteavlsvorsøg, at risikoen for en naturlig udvælgelse i retning af ukrudtsplanter, der ikke er følsomme over for Roundup, må anses for minimal.

Det skal fremhæves, at der specielt med hensyn til indbygget resistens mod ukrudtsmidler kan være yderligere problemstillinger, såfremt samme resistens benyttes i en række forskellige afgrødetyper, der for eksempel kan indgå i et sædskifte. Der er derfor behov for en nøje vurdering fra sag til sag.

[Miljøministeren]

Med hensyn til virusresistens anføres, at modstandsdygtighed overfor Rhizomaniaviruset må skønnes at være meget specifik, og dette giver ikke anledning til at antage større modtagelighed over for andre plantesygdomme.

Det fremføres endvidere, at det må antages, at roens kvalitetsegenskaber ikke påvirkes yderligere i forhold til de i naturen virusangrebne roer.

Landbrugsministeriet skal udtale, at man kan tilslutte sig, at ansøgningen imødekommes.«

8. Det Genteknologiske Råds og Naturfredningsrådets synspunkter

I forbindelse med sagsbehandlingen er der indhentet udtalelser fra Det Genteknologiske Råd og fra Naturfredningsrådet.

Det Genteknologiske Råd fandt i første omgang, at De Danske Sukkerfabrikkers ansøgning ikke levede op til OECD's anbefalinger om en trinvis fremgangsmåde, ligesom ansøgningen karakteriseredes som mangelfuld for så vidt angår oplysninger om de indsatte gener, forsøgsplanlægningen og sikkerhedsforanstaltningerne. Rådet præciserede ligeledes en række forhold, som burde belyses, inden en udsætning i det fri kunne anbefales.

Rådet har efter diskussion med miljømyndighederne tilsluttet sig, at De Danske Sukkerfabrikker med de indsendte supplerende oplysninger har givet mulighed for belysning af disse spørgsmål. Rådet finder herefter ikke anledning til bemærkninger vedrørende ansøgningen.

Naturfredningsrådet understreger i sin udtalelse, at der er behov for såvel en afklaring af den folkelige holdning til fremstilling af gensplejsede planter af denne art som en bred vurdering af det samfundsnyttige i anvendelsen. Naturfredningsrådet stiller således spørgsmålet, om vi ønsker sådanne organismer i vore omgivelser, og hvilke krav vi skal stille til dem. Rådet spørger, om den aktuelle anvendelse af genteknologi ikke er udtryk for en fejlagtig strategi.

Det fremføres, at der mangler grundviden i form af populationsbiologisk og -økologisk forskning til brug for godkendelser af udsætning i miljøet. Det anføres således, at erfaringen viser, at de gensplejsede egenskaber på et tidspunkt vil spredes til de vilde strandbeder,

selv om sandsynligheden er ringe. Uanset at Naturfredningsrådet ikke finder anledning til konkret bekymring for uheldige miljøvirkninger heraf, mener rådet, at rimeligheden af en sådan spredning bør overvejes principielt. Men der er tale om at pege på mere generelle problemstillinger. Dog anføres der ikke argumenter imod den konkrete ansøgning.

Begge råd udtrykker skepsis over for hensigtsmæssigheden af at udsætte planter med indsat genetisk materiale fra virus, som ikke findes i Danmark. Naturfredningsrådet fremhæver her, at Danmark på denne måde er med til at fremme udviklingen af gensplejsede planter, som senere skal dyrkes i andre lande, hvor miljøforholdene er anderledes end de danske. Således vil sukkerroefrøproduktionen formentlig foregå i Italien, hvor planterne eller det indsatte arvemateriale naturligt vil kunne spredes og forvildes til naturen.

Begge råd rejser på denne måde en række vigtige principielle spørgsmål om etik og om ansvar for bevarelse af naturens egenart, den miljømæssige forsvarlighed i forbindelse med konkrete anvendelser og ansvarligheden i forbindelse med godkendelsesprocessen.

Intet af rådene udtaler sig således imod den konkrete ansøgning.

9. Sikkerhedsforanstaltninger

Forsøgsarealet omfatter 5.000 m²; heraf forventes ca. 1.000 m² anvendt til udsætning af de gensplejsede sukkerroer i 1990. Arealet vil inden forsøgsudsætningen være omgivet af et hegn. På begge sider af hegnet anlægges en ubevokset bræmme.

De gensplejsede sukkerroer, der skal gennemløbe blomstrings- og frøsætningsfasen, vil ved anlæg af blomsterstængel blive indsluttet i telte. Planterne vil blive overført til drivhus under frømodningsfasen.

For de gensplejsede sukkerroer, der ikke skal gennemløbe en blomstringsfase, vil der ske fjernelse af de gensplejsede sukkerroer, når disse anlægges blomsterstængel.

Ved forsøgets afslutning vil plantemateriale, der ikke skal anvendes til videre undersøgelser, blive indsamlet og destrueret.

Sukkerroer, som dyrkes inden for en radius på 200 meter fra forsøgsfeltet, underkastes en kontrol for anlæg af blomsterstængler, om nødvendigt med fjernelse af sukkerroer, som anlægges stængel.

[Miljøministeren]

Forsøgsarealet kan om nødvendigt overvåges efter forsøgets afslutning. Det vil her være muligt at desinficere arealet, såfremt det ikke er muligt at fjerne det gensplejsede materiale manuelt.

10. Afslutning

Jeg finder på baggrund af ovennævnte vurderinger med hensyn til økologi, toksikologi, ukrudtsmiddel og de landbrugsmæssige forhold, at de miljømæssige konsekvenser ved udsætning af de gensplejsede sukkerroer vil være ubetænkelige.

Denne vurdering er dog afgivet under forudsæltning af, at De Danske Sukkerfabrikkers forsøg i drivhuse og afprøvning i teltene ikke ændrer ved præmisserne for denne vurdering.

Disse forsøg skal naturligvis vurderes nøje, inden der endeligt gives grønt lys for udsætningen. Men vurderingen på det foreliggende materiale og den eksisterende viden i øvrigt har ikke på nogen måde givet anledning til forventninger om, at forsøgene giver overraskende resultater.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene:**Spm. nr. S 843**

1) Til *miljøministeren* af:

Gade (SF):

»Vil ministeren optage forhandlinger med benzinbranchen med henblik på at få ændret udbudet af benzin, således at blylette benzintyper og blyfri benzin bliver de eneste benzintyper på markedet?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge oplysninger i Politiken fra lørdag den 6. maj 1989 fremhæver teknisk chef for FDM, at det lave blyindhold, som f.eks. i dag i Danmark kendes i den blylette benzin, vil være tilstrækkeligt for næsten alle biler. Samtidig introduceres her en tanke om, at det skal overlades til de bilejere, der ønsker at bruge den meget blyholdige benzin, selv at sørge for at skaffe sig dette høje blyindhold – i modsætning til i dag, hvor den »normale« benzin har dette store indhold af bly.

Samtidig med at skabe incitament til at køre blyfrit, herunder at købe biler med katalysatorer, vil det efter spørgerens opfattelse kunne give en meget effektiv og hurtig begrænsning af blyforureningen fra bilerne, hvis vi i Danmark straks fik den mest blyholdige benzin ud af det normale marked for benzin.

Gade (SF):

Vi ved fra nylig foretagne målinger i København, at blyforureningen fra bilerne giver meget store problemer med bly, bl.a. i storbyområderne. Derfor er der behov for, at vi gør alt, hvad vi kan, for at få truffet nogle beslutninger og få foretaget nogle tiltag, som hurtigt vil kunne give resultat på dette område. Et sådant kunne være, at man simpelt hen fik den mest blyholdige benzin ud af markedet, og derfor spørger jeg miljøministeren, om hun vil optage forhandlinger med branchen med henblik på det.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Jeg er enig med hr. Gade i, at det er vigtigt, at der tages fat på blyforureningen, og at det sker her og nu. Jeg kan derfor sige, at jeg allerede har indbudt oliebranchen til et møde for generelt at drøfte mulighederne for at begrænse anvendelsen af bly i benzin.

I dag er det sådan, at 300.000 biler kører blyfrit. Miljøstyrelsen skønner, at dette tal uden videre kan fordobles.

Hvis der blev udbudt 98 oktan blyfri benzin, kunne op imod 1 million biler køre blyfrit. Der ville så være 600.000 biler tilbage, der havde behov for blyholdig benzin, om end en del ville kunne køre blylet, og jeg har bedt Miljøstyrelsen undersøge, hvor mange biler der har behov for benzin med det blyniveau, der i dag findes i oktan 98-benzin.

Ideen om, at den enkelte bilist selv skal kunne tilsætte bly, lyder besnærende – det vil jeg gerne indrømme – men den er nok ikke realistisk, idet disse organiske blyforbindelser er ekstremt giftige og dermed ikke noget, vi bare kan stå og hælde i i den fri luft.

Men jeg kan som sagt svare bekræftende, at jeg allerede har indbudt oliebranchen til et møde om dette spørgsmål, og jeg mener, det er et utroligt vigtigt spørgsmål at få taget fat på, fordi den generelle blyforurening jo i hovedsagen stammer fra bilerne.

Gade (SF):

Jeg skal takke for et klart svar, som jeg var glad for. Jeg er glad for, at Miljøstyrelsen er gået i gang med undersøgelser, og regner med, at vi får dem fremsendt til Folketingets Miljøudvalg.

Jeg vil derudover spørge miljøministeren, om det er sådan, at hun efter forhandlinger med oliebranchen, som jeg forstår skal gå i gang ganske snart, vil viderebringe resultatet fra disse drøftelser til Folketingets Miljøudvalg.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Jeg kan svare bekræftende på begge spørgsmål og sige, at jeg også mener, at vi, når vi har aftalt med oliebranchen, hvordan vi kan nedbringe forbruget af blyholdig benzin, også skal køre en kampagne.

Jeg tror, det ville være utrolig nyttigt, hvis vi f.eks. ændrede sprogbrugen i forbindelse med noget af benzinen; f.eks. kunne man forestille sig, at superbenzin blev kaldt blytung benzin. Det ville jo have en helt anden appel; så kunne enhver se, hvor slemt det er at slæbe sådan en bil af sted. Med det vil jeg antyde, at der altså også på det informationsmæssige og psykologiske område vil være en hel del at gøre.

Derudover mener jeg, at det ville være nyttigt, hvis vi iværksatte en informationskampagne, som også rettede sig til autoværkstederne, og jeg vil bede Miljøstyrelsen om i samarbejde med f.eks. FDM, som jo har udtalt sig positivt i denne sag, og benzinselskaberne at tage et initiativ til en koordineret informationsindsats, specielt over for autoværkstederne.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige svar på spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Glistrup: spm. nr. S 779 og 797

Inger Stilling Pedersen: spm. nr. S 798 og 810

Stillinger: spm. nr. S 799 og 811

Carsten Andersen: spm. nr. S 814 og 817

Lissa Mathiasen: spm. nr. S 815

Lis Noer Holmberg: spm. nr. S 818

Pia Kjærsgaard: spm. nr. S 819

Spm. nr. S 779

Til *justitsministeren* (18/4 89) af:

Glistrup (FP):

»Hvordan fordeler de hustruer, som i de sidste to år er kommet til Danmark i kraft af udlændingelovens familiesammenføringsregler, sig mellem tvangsgifte og andre?«

Begrundelse

Det må være let for justitsministeren at oplyse det samlede antal familiesammenførte hustruer for de sidste to år.

Antagelig har myndighederne også nøje indsigt i, om de pågældende kvinder virkelig selv ønsker at være i det pågældende ægteskab. For de tilfælde, hvor dette ikke måtte være rigtigt, bedes oplyst nationalitet på vedkommende kvinder, samt hvordan deres aldersfordeling er inden for hver nationalitet. Kan der gives andre indicier for, om de er tvangsgifte eller ej, bedes også disse indicier oplyst.

Svar (9/5 89):

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Direktoratet for Udlændinge har over for Justitsministeriet oplyst, at man ikke er i besiddelse af statistik eller andet materiale, der kan danne grundlag for en besvarelse af det stillede spørgsmål.

Spm. nr. S 797

Til *udenrigsministeren* (25/4 89) af:

Glistrup (FP):

»Vil udenrigsministeren oplyse navne på de lande, hvor Vesttyskland har eller forlanger visumpligt, men hvor en sådan ikke eksisterer i Danmark?«

Begrundelse

Det er et vitalt led i dansk udlændingelovspolitik, at vi i det mindste ikke er mere liberale til at godtage fremmede fra lande uden for vor kulturkreds, end forholdet er for vor store nabo i syd. Det forlyder, at Bonnregeringen efter de lykkelige delstatsvalgresultater i Berlin og Hessen har udarbejdet forslag om at indføre vi-

[Gilstrup]

sumtvang for jugoslaver og for en lang række asiatiske, afrikanske og sydamerikanske stater, samt at man vil indføre særforanstaltninger for at hindre indrejse af flere tyrkere.

Her må Danmark jo være vågen, så vi hele tiden over for lande som de nævnte er mere restriktive end Forbundsrepublikken, idet man jo må nære stor frygt for, at de fremmede, som ikke kan komme ind i Vesttyskland, vil søge at komme til nabostaterne til Vesttyskland og altså herunder også til Danmark.

Svar (9/5 89):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Forbundsrepublikken Tyskland kræver i øjeblikket visum fra eller står i begreb med at indføre visumpligt over for statsborgere fra følgende lande, der i øjeblikket kan indrejse visumfrit i Danmark:

Algeriet	Mauritius
Bahamaøerne	Nicaragua
Barbados	Saint Lucia
Belize	Saint Vincent og Grenadinerne
Botswana	Grenadinerne
Bulgarien	Salomonøerne
Cuba	Seychellerne
Dominica	Sierra Leone
Den Dominikanske Republik	Swaziland
Fiji	Tanzania
Gambia	Thailand
Grenada	Trinidad og Tobago
Guyana	Tunesien
Haiti	Tuvalu
Kirinbati	Uganda
Lesotho	Zambia
Marokko	Zimbabwe

Spm. nr. S 798

Til **kommunikationsministeren** (25/4 89) af:

Inger Stilling Pedersen (KRF):

»Vil ministeren godkende, at telefonselskaberne frigiver særtjenestenumre til pornolinier?«

Begrundelse

Ifølge B.T. tirsdag den 25. april 1989 venter telefonselskaberne en ekstraintægt på ca. 300 mio. kr. om året, hvis de får lov til at leje linier ud til telefonporno.

Telefonselskaberne har fået henvendelse fra et hollandsk pornoliniefirma om forudbestilling af 1.000 linier til telefonporno. En pornolinie startede i Holland i 1986. Der blev sidste år omsat for 700 mio. kr. I år regner man med at runde 1 mia.

Det er forkasteligt, hvis koncessionerede selskaber får tilladelse til at tjene penge på sex og porno.

Det kan give problemer i familierne, hvis børn ringer til pornolinien uden deres forældres vidende og dermed bidrager til en væsentlig forhøjelse af telefonregningen.

Svar (9/5 89):

Kommunikationsministeren (Torben Rechen-dorff):

Det vil ikke kunne godkendes, at telefonselskaberne udbyder særtjenester, hvis informationsmæssige indhold kan betragtes som pornografisk.

Imidlertid må det være sådan, at telefonselskaberne som udgangspunkt hverken kan eller skal blande sig i indholdet af den telefontrafik, som af andre føres via selskabernes net, heller ikke hvis dennes indhold må betragtes som pornografisk.

Såfremt sådan trafik med pornografisk indhold indebærer en betalingsforpligtelse for den ene samtalepart, vil betalingen ikke blive opkrævet og afregnet med telefonselskabernes mellemkomst.

Spm. nr. S 799

Til **undervisnings- og forskningsministeren** (25/4 89) af:

Stillinger (SF):

»Hvad agter ministeren at foretage for at øge antallet af uddannelsespladser på efg-uddannelsen inden for jordbrug?«

Begrundelse

Antallet af unge, der ønsker at uddanne sig inden for efg-jordbrug, er i de senere år vokset, hvorimod antallet af uddannelsespladser ikke er øget i samme takt.

Det er glædeligt, at flere og flere unge ønsker at uddanne sig inden for jordbrug. De bør derfor have en chance.

Svar (8/5 89):

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Antallet af ansøgere til efg-basisuddannelsen inden for jordbrugsområdet har været stigende i de seneste år. En foreløbig opgørelse over antallet af ansøgere til den samordnede tilmelding (SOT'en) for skoleåret 1989-90 viser, at 951 ansøgere har efg-basisuddannelse inden for jordbrug som 1. prioritet. Antallet af uddannelsespladser udgør – jf. finansloven – 520.

De seneste års tilgangsstigning – sammenholdt med, at elevernes muligheder for at få læreplads efter endt basisuddannelse på jordbrugsområdet er gode i forhold til de øvrige tekniske uddannelser – samt en forholdsvis gunstig beskæftigelsessituation blandt de færdiguddannede har gjort, at jeg overvejer en udvidelse på 60 pladser.

En sådan udvidelse bør dog efter min opfattelse nøje overvejes i relation til arbejdet i det nedsatte udvalg vedrørende en samordning af landbrugs- og jordbrugsuddannelserne samt den ledige kapacitet, der generelt er på landbrugsskolerne.

Jeg har på denne baggrund taget kontakt til kulturministeren for at afklare spørgsmålet.

Spm. nr. S 810

Til *socialministeren* (28/4 89) af:

Inger Stilling Pedersen (KRF):

»Vil ministeren over for de sociale myndigheder indskærpe, at overtrædelse af vilkår, som er fastsat i forbindelse med tiltalefrafald over for unge kriminelle, skal indberettes til politi og domstole?«

Begrundelse

I Jyllands-Posten den 26. april 1989 udtalte politikommissær Niels Bonde, Roskilde, at bistandsloven beskytter unge kriminelle, der uhindret kan fortsætte med lange serier af indbrud og tyverier. Unge kriminelle med mange forhold slipper normalt med et tiltalefrafald på betingelse af, at de følger en uddannelse, tager ophold på en bestemt skole eller deltager i et genoptræningskursus. Men medarbejderne i det sociale system, som foreslår betingelserne og fører kontrol med dem, indberetter ikke til politi og domstole, når de unge overtræder bestemmelserne.

Man svigter de unge kriminelle ved ikke konsekvent at følge vilkårsovertrædelser op med sanktioner. Derved får de det indtryk, at det ikke medfører personligt ansvar eller får konsekvenser at begå kriminalitet. For de unges skyld bør de sociale myndigheder derfor ikke betragte bistandsloven som et tilbud til de unge i forbindelse med vilkårsovertrædelser, men bør indberette overtrædelser af de vilkår, som er fastsat af retten, for at vise de unge, at det er alvorligt at begå lovovertredelser.

Kortere eller længere fængselsstraf gavner formentlig ikke unge kriminelle. I stedet bør det sikres, at de unge med sikkerhed bliver mødt med en sanktion, som de opfatter som konsekvent og retfærdig.

Svar (10/5 89):

Socialministeren (Aase Olesen):

Justitsministeriet har over for Socialministeriet udtalt, at retsplejelovens § 723, stk. 1, nr. 1 og 2, og § 723 a indeholder særlige regler vedrørende blandt andre mindreårige lovovertredere. Efter disse regler kan der meddeles tiltalefrafald, for eksempel med vilkår om, at den unge i stedet for tiltale og dom undergiver sig hjælpeforanstaltninger efter § 3 i lov om social bistand som ovenfor beskrevet.

Overtræder den unge de fastsatte vilkår, kan sagen genoptages i retten, jf. retsplejelovens § 723 a, stk. 4.

De gældende bestemmelser forudsætter således et samvirke mellem politiet og de sociale myndigheder med henblik på at sikre, at den unge overholder de fastsatte vilkår, herunder at der i tilfælde af manglende opfyldelse af vilkårene kan blive taget stilling til, hvilke konsekvenser vilkårsovertrædelserne skal have.

Efter erfaringerne med de gældende regler og på baggrund af henholdsvis en redegørelse fra justitsministeren om unge lovovertredere og en rapport om samme emne i november 1988 drøftede Folketinget den 23. februar 1989 mulighederne for at indføre en ordning med mere mærkbare reaktioner til erstatning for nogle af de tiltalefrafald og betingede domme, der fastsættes over for 15-18-årige lovovertredere. Det er herved forudsat, at sådanne reaktioner skulle kunne iværksættes umiddelbart efter opklaringen af den begåede lovovertredelse.

[Socialministeren]

I overensstemmelse med Folketingets beslutning i forbindelse med den nævnte drøftelse indhenter regeringen nu fra kommunale myndigheder og sagkyndige forslag til reaktioner over for unge lovoertrædere med henblik på, at der i næste folketingssamling kan fremsættes lov- eller bevillingsforslag herom.

Også de gældende regler om overtrædelse af vilkår for tiltalefrafald og praksis knyttet dertil overvejes naturligvis under de aktuelle undersøgelser.

På denne baggrund finder regeringen, at spørgsmålet om udsendelse af eventuelle regler eller retningslinier som foreslået af spørgeren bør afvente resultatet af de nævnte undersøgelser og overvejelser.

Spm. nr. S 811

Til *arbejdsministeren* (28/4 89) af:

Stillinger (SF):

»Vil ministeren oplyse, hvordan fodplejere, som er uddannet på ikkestatsanerkendte skoler efter 1. april 1986, kan blive optaget i en faglig organisation, og hvilken organisation det drejer sig om?«

Begrundelse

Ovennævnte fodplejere har svært ved at finde en faglig organisation, hvori de kan blive organiseret.

Det virker ikke rimeligt, at disse fodplejere er udelukket fra at få patienter med tilskud fra amter og kommuner samt sygeforsikringen Danmark.

Svar (9/5 89):

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Den, der opfylder de almindelige betingelser, som lovligt kan opstilles, har efter fast domstolspraksis retskrav på at blive optaget og på at forblive medlem af en faglig organisation.

Udelukkelse af medlemmer eller nægtelse af optagelse må ikke ske vilkårligt, men efter generelle retningslinier og kun efter saglige kriterier. Der kan henvises nærmere til »Kollektiv arbejdsret« af Per Jacobsen, 4. udgave, side 57 ff.

Det kan efter omstændighederne være tilladt at stille krav om særlig uddannelse eller lærebrev i faget som betingelse for medlemskab af en bestemt forening.

Jeg er ikke bekendt med, om der findes organisationer, som ikkestatsanerkendte fodplejere på denne måde kan opnå medlemskab af.

Alternativt vil disse fodplejere naturligvis kunne danne deres egen faglige organisation.

Angående spørgsmålet om tilskud fra amter og kommuner samt sygeforsikringen Danmark må jeg på grund af den korte svarfrist henvide til sundhedsministeren.

Spm. nr. S 814

Til *arbejdsministeren* (28/4 89) af:

Carsten Andersen (SF):

»Kan ministeren redegøre for, hvorfor kvinder er så dårligt repræsenteret i f.eks. bestyrelsen for ATP, Lønmodtagernes Dyrtdsfond, Lønmodtagernes Garantifond og AER, og hvad agter ministeren at gøre for, at disse bestyrelser lever op til Folketingets beslutninger?«

Begrundelse

I 1985 vedtog Folketinget en lov om ligestilling mellem mænd og kvinder ved udpegning af medlemmer til offentlige udvalg, kommissioner og lign. Dette blev i 1987 fulgt op med et pålæg til regeringen om at udarbejde retningslinier, som sikrer mere ligelig repræsentation af mænd og kvinder i bestyrelser, hvor det offentlige har indstillingsret eller godkendelsesret ved bestyrelsens sammensætning.

Spørgeren finder det derfor mærkeligt, at der f.eks. i Lønmodtagernes Garantifond kun er ét kvindeligt medlem af en bestyrelse på 11; i ATP's bestyrelse sidder der 10 mænd og 1 kvinde, og i bestyrelsen for Lønmodtagernes Dyrtdsfond er kun 1 af 21 medlemmer en kvinde.

Svar (10/5 89):

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Som anført af spørgeren blev der i 1985 vedtaget en lov om ligestilling mellem mænd og kvinder ved udpegning af medlemmer til offentlige udvalg m.v. De nævnte bestyrelser falder uden for denne lovs område.

Endvidere vedtog Folketinget den 21. maj 1987 et beslutningsforslag, hvorefter regeringen skulle nedsætte et udvalg, som skulle »1) kortlægge kvinderepræsentationen i bestyrelser for aktieselskaber, erhvervsdrivende fonde, boligselskaber og offentlige virksomheder,

[Arbejdsministeren]

hvor det offentlige har indstillings- eller godkendelsesret ved bestyrelsernes sammensætning, og 2) udarbejde forslag til retningslinier, der kan sikre mere ligelig repræsentation af mænd og kvinder i sådanne bestyrelser.« Udvalget skulle så vidt muligt afslutte sit arbejde inden 1. februar 1988.

I overensstemmelse hermed afleverede udvalget sit arbejde til regeringen den 1. februar 1988. Det udarbejdede forslag til retningslinier er herefter sent til høring i ministerierne, og denne høring er endnu ikke afsluttet. På grundlag af svarene fra ministerierne vil regeringen overveje, hvad der videre skal foretages i sagen.

Der er således ikke vedtaget regler for, hvorledes de nævnte bestyrelser skal sammensættes.

Spm. nr. S 815

Til *boligministeren* (28/4 89) af:

Lissa Mathiasen (S):

»Hvad agter ministeren at gøre ved de kunstigt opskruede huslejer i visse udlejningsejendomme?«

Begrundelse

Ifølge oplysninger i TV-Avisen den 27. april er huslejerne i visse udlejningsejendomme skruet kunstigt op. Dette får imidlertid ikke lejerne til at reagere, for de dækkes ind af boligstøtten.

Ministeren bedes på denne baggrund oplyse, om oplysningen ikke giver anledning til en reaktion, eventuelt i form af at give kommunerne fuldmagt til at rejse huslejesager for huslejenævnene/boligretterne. Det kan næppe være i ministerens interesse at se skattekroner anvendt til betaling af urimeligt høje huslejer.

Svar (9/5 89):

Boligministeren (Agnete Laustsen):

Efter boligreguleringslovens § 15 og lejelovens § 49 kan lederen indbringe spørgsmålet om lejens størrelse for huslejenævnet/boligretten. Lederen har således altid selv mulighed for at få nedsat lejen, såfremt denne overstiger, hvad der lovligt kan opkræves efter lejelovgivningen.

Efter § 18 i lov om individuel boligstøtte ydes boligsikring til 75 pct. af den leje, der overstiger et vist grænsebeløb.

Boligsikringsmodtagere vil således altid selv skulle betale 25 pct. af lejestigninger.

For så vidt angår boligydelsesmodtagere er ved lov nr. 357 af 1. juli 1988 indført en bestemmelse om en tilsvarende egenbetaling på 10 pct., således at boligydelse fra 1993 ydes til 90 pct. af den husleje, der overstiger et vist grænsebeløb. Ordningen indføres gradvis over 3 år, idet egenbetalingen fra 1991 udgør 3½ pct., fra 1992 6²/₃ pct. og altså fra 1993 10 pct.

Hertil kommer for såvel boligsikring som boligydelse, at boligstøtten kun kan ydes til en leje på op til et vist maksimumsbeløb, der i 1989 udgør 43.900 kr. Leje over dette beløb skal lejeren altid selv betale.

Lejerne har således efter den gældende boligstøttelov en egeninteresse i, at lejen ikke forøges.

Herudover gælder efter boligstøttelovens § 11, stk. 5, at kommunen ved boligstøtteberegningen kan nedsætte lejen, såfremt denne i væsentlig grad overstiger den normale leje for sædvanlige lejligheder af tilsvarende størrelse eller må anses for delvis betaling for luksuriøst udstyr eller beliggenhed.

Kommunen har altså efter den gældende boligstøttelov mulighed for at nedsætte lejen i relation til boligstøtteberegningen således, at der kun ydes boligstøtte til en »normal leje«. Jeg er i denne forbindelse bekendt med, at en række kommuner i forbindelse med sådanne sager netop beder huslejenævnet om en udtalelse om lejeniveauet.

Lejerne vil således også på denne baggrund have en egeninteresse i at indbringe spørgsmålet om lejens størrelse til afgørelse i huslejenævnet eller boligret efter lejelovgivningen med henblik på at få nedsat den leje, der faktisk skal betales.

Jeg skal i denne forbindelse tilføje, at huslejenævnet og boligretter efter lejelovgivningen fungerer som organer, der løser tvister mellem lejere og udlejer. Det er således efter lejelovgivningens grundprincipper kun uenighed mellem parterne i kontraktforholdet, der afgøres af nævnet eller boligret.

Jeg finder derfor ikke på baggrund af det stillede spørgsmål, at der er grundlag for at indføre yderligere regler om gennemførelse af sager om nedsættelse af lejen.

Spm. nr. S 817

Til *justitsministeren* (28/4 89) af:

Carsten Andersen (SF):

»Vil ministeren oplyse, hvornår og på hvilken måde Folketinget, Folketingets Retsudvalg og Justitsministeriet har accepteret, at politiet i enkelttilfælde afstår fra kravet om efterforskning med henblik på straf til fordel for en total-løsning i enighed mellem SSP-medarbejderen og den unge/forældrene?«

Begrundelse

Der pågår for tiden en offentlig debat om den af spørgeren rejste problematik. Regeringen har i en redegørelse om unge lovovertrædere og en efterfølgende forespørgselsdebat om, hvilke initiativer ministeren agter osv., fremlagt tanker, som spørgsmålet indeholder. I et svar til Folketingets Socialudvalg oplyser ministeren, at der i Justitsministeriet »overvejes« fastsættelse af særlige regler om videregivelse af oplysninger i forbindelse med udvidelse af det kriminalpræventive samarbejde. Overvejelserne forventes afsluttet i løbet af efteråret.

Når det i tidsskriftet Dansk Politi af politikommissær Niels Bonde oplyses, at det i SSP-samarbejdet ikke volder problemer at sætte efterforskningspligten ud af kraft, kommer spørgeren i tvivl om, hvorvidt justitsministeren giver nogle oplysninger til Folketinget og helt andre til politiet eller politiet af egen drift tiltager sig en kompetence og sætter dele af retsplejeloven og tjenesteforskrifterne ud af kraft.

Svar (9/5 89):

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Efter retsplejelovens regler iværksætter politiet efterforskning, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

I tilfælde, hvor en ung kriminel har begået lovovertrædelser, gælder endvidere særlige bestemmelser i retsplejeloven, hvorefter der kan meddeles den unge tiltalefrafald. Som vilkår for et sådant tiltalefrafald kan det bestemmes, at der fastsættes hjælpeforanstaltninger efter bistandsloven for den unge. Sådanne vilkår skal ifølge retsplejeloven godkendes af retten.

Såvel de nævnte regler som det generelt forebyggende SSP-samarbejde forudsætter et samvirke mellem politi, skole og sociale myndigheder. Dette samvirke medfører imidlertid ikke nogen fravigelse af de ovennævnte rammer for

politiets kompetence i forbindelse med efterforskning og tiltalerejsning, og Justitsministeriet er ikke bekendt med, at de nævnte rammer skulle være blevet fraveget.

Spm. nr. S 818

Til *sundhedsministeren (3/5 89)* af:

Lis Noer Holmberg (CD):

»Hvad agter ministeren at gøre med hensyn til opblødning af amtsgrænserne, således at de patienter, der ikke kan opnå den nødvendige behandling på eget hospital/i eget amt, kan blive behandlet i andet amt, når den nødvendige ekspertise findes dér, og hvad vil ministeren gøre for at sikre, at amterne yder den nødvendige kaution i sådanne tilfælde?«

Begrundelse

Gang på gang kommer der henvendelse fra skuffede/lidende mennesker, der igennem flere år har fået afvist operation på eget hospital – og samtidig fået afslag på kaution – på trods af, at læger på andet hospital/i andet amt mener at kunne give en rimelig garanti for, at man dér kan operere/behandle, så den lidende kan få det bedre. Konsekvenserne af den nuværende ordning betyder meget store økonomiske samt menneskelige omkostninger. Sidst så vi et horribelt eksempel i det fynske regional-tv søndag den 16. april, hvor en 47-årig kvinde fortalte om sin situation, hvordan hun må finde sig i sin invaliditet, og hvad deraf følger.

Fyns Amt har givet hende afslag på kaution for behandling hos overlæge Søren Pilgaard i Århus, selv om Søren Pilgaard har givet udtryk for at kunne hjælpe den pågældende. Der henvises til brev fra overlæge Søren Pilgaard af 31. januar 1989 til advokat Søren Olesen, Otterup, samt afslag af 30. marts 1989 fra Fyns Amt på kaution.

Et andet eksempel er en 40-årig kvinde, der ligger i sin seng og har lægebesøg 1-2 gange daglig og får morfinindsprøjtninger mod smerter. Også hun har konsulteret Søren Pilgaard i december 1988, men kan ikke opnå kaution hos Fyns Amt.

Kaution betyder udgifter for amtet, men hvad koster det ikke i udbetaling af invalidepensioner og lægebesøg m.v.?

Her er tale om gynger og karruseller, situationen er paradoksal, og der må gøres noget ved det.

Svar (10/5 89):

Sundhedsministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Hvis en patient ikke kan opnå den nødvendige behandling i eget amt og den nødvendige ekspertise findes i et andet amt, er bopælsamtet efter sygehusloven forpligtet til at henvise patienten til behandling i det fremmede amt og betale omkostningerne ved behandlingen.

Patienten har mulighed for at klage til eget amtsråd (sygehusudvalg) over et afslag på et ønske om behandling i et fremmed amt. Til brug for amtets vurdering kan amtet forelægge sagen for Sundhedsstyrelsen, som kan afgive en lægefaglig udtalelse af vejledende karakter. Amtet har den endelige kompetence til at afgøre spørgsmålet.

I begrundelsen for det stillede spørgsmål henvises til to konkrete sager. Jeg har bedt Sundhedsstyrelsen om at undersøge, om der er tale om tilfælde, hvor amtet – af lægelige grunde – må anses for forpligtet til at sende patienterne til behandling i et fremmed amt.

Spm. nr. S 819

Til *sundhedsministeren* (3/5 89) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

»Har ministeren pålagt Statens Seruminstitut og Rigshospitalet at ophøre med manuel registrering af HIV-smittede og i bekræftende fald fra hvilken dato?«

Begrundelse

Spørgeren henviser til ministerens svar på spørgsmål nr. S 796. Det er naturligvis af almen interesse at få opklaret, om ministeren har informeret om Folketingets forespørgselsdebat af 20. april 1989 og afstemningsresultatet af denne, da ministeren ellers må medgive, at de berørte institutioner har handlet i god tro, da der efter ministerens besvarelse ikke foreligger noget lovgrundlag, der forbyder at registrere HIV-smittede manuelt.

Svar (9/5 89):

Sundhedsministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Jeg har ikke pålagt Statens Seruminstitut at ophøre med manuel registrering af oplysninger om HIV-smittede. Det, jeg har pålagt, er, at fortsat opbevaring af de oplysninger vedrøren-

de HIV-smittede, som findes i Statens Seruminsti- tuts HIV-register, forudsætter, at oplysningerne skal anonymiseres, det vil sige, at de i givet fald skal opbevares på en sådan måde, at de ikke er personhenførbare. Denne ordning skal i givet fald være gennemført senest den 1. august 1989. Jeg skal i øvrigt henvise til Sundhedsministeriets skrivelse af 1. maj 1989 til Folketingets Sundhedsudvalg vedrørende HIV-registeret på Statens Seruminstitut.

Jeg har heller ikke pålagt Rigshospitalet at ophøre med registrering af HIV-smittede. Rigshospitalets direktion har imidlertid den 17. april 1989 truffet beslutning om, at screeningsundersøgelse for HIV-infektion fremover foretages uden personidentifikation, det vil sige, at undersøgelsen foretages noteret på opgivet navn, undersøgelsesdato og klokkeslæt.

Bortfaldet spørgsmål:

Spm. nr. S 839

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Det er meddelt mig, at spørgsmål nr. S 839, der var stillet af Ole Espersen (S) til justitsministeren, den 12/5 1989 er taget tilbage af spørgeren. Spørgsmålet, der dermed er bortfaldet, var sålydende:

Til *justitsministeren* (11/5 89) af:

Ole Espersen (S):

»Vil ministeren oplyse, i hvilket omfang den siden 1984 gennemførte udvidelse af politistyrken er kompletteret med en styrkelse af det sagsbehandlende kontorpersonele, jf. herved Folketingets beslutning af 25. maj 1984?«

Begrundelse

Den nævnte beslutning var resultatet af forhandlingerne mellem bl.a. Socialdemokratiet og den daværende regering, og spørgeren går ud fra, at regeringen er enig i, at aftalen fortsat er gældende.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 83: